

Erityisen tuen tarpeen määrittely, merkkipaalat työntekijälle:

Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnin tekemisestä vastaavalla viranhaltijalla tulee olla kelpoisuuslain 3 § :n mukainen sosiaalityöntekijän kelpoisuus. Erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden omatyöntekijän tai omatyöntekijän työparin, esimiehen tai saman tiimin jäsenen on oltava sosiaalityöntekijä. Määrittely ei sulje pois sitä, ettei sosiaalityöntekijä olisi mukana myös muiden asiakkaiden kanssa työskenneltäessä, mutta se määrittää, milloin sosiaalityöntekijän on ehdottomasti oltava mukana.

Onko asiakkaalla erityisiä vaikeuksia hakea tai saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja?

Ei → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

Kyllä → Siirry seuraavaan kohtaan

→ **Onko palvelujen saamisen arviointi turvattu erityislainsäädännössä, esim. kehitysvammalaki?** → Kyllä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
→ Ei → Siirry seuraavaan kohtaan

Kyseessä on:

→ **kognitiivinen vamma**

→ Liittyykö kognition heikentyminen korkeaan ikään? → Kyllä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
→ Ei → Siirry seuraavaan kohtaan

→ ei ymmärrä/osaa hakea palveluja → **ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA**

→ ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta tarvitsee apua esim. hakemuksen täyttämisessä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Ymmärtää ja osaa hakea palveluja, vaikka se tuottaa haasteita → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Ymmärtää ja osaa hakea palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ **Psyykinen vamma**

→ ei ymmärrä/osaa hakea palveluja → **ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA**

→ ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta tarvitsee apua esim. hakemuksen täyttämisessä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta ei halua palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta työntekijä on palveluntarpeesta eri mieltä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Ymmärtää ja osaa hakea palveluja, vaikka se tuottaa haasteita → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Ymmärtää ja osaa hakea palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Sairaus

- ei ymmärrä/osaa hakea palveluja → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ei pysty hakemaan palveluja (toimintakykyä ei enää ole) → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta tarvitsee apua esim. hakemuksen täyttämässä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta ei halua palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta työntekijä on palveluntarpeesta eri mieltä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Ymmärtää ja osaa hakea palveluja, vaikka se tuottaa haasteita → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Ymmärtää ja osaa hakea palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Päihteiden ongelmakäyttö

- ei ymmärrä/osaa hakea palveluja → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ei pysty hakemaan palveluja (toimintakykyä ei enää ole) → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta tarvitsee apua esim. hakemuksen täyttämässä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta ei halua palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- ymmärtää hakea palveluja, osaakin, mutta työntekijä on palveluntarpeesta eri mieltä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Ymmärtää ja osaa hakea palveluja, vaikka se tuottaa haasteita → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Ymmärtää ja osaa hakea palveluja → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA

→ Tarvitsee useaa yhtäaikaista tukea (kolmea palvelua tai enemmän)

- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve korkeaan ikään? → Kyllä → EI ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve korkeaan ikään? → Ei → Siirry seuraavaan kohtaan
- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve kognitiiviseen vammaan? → Kyllä → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve psyykkiseen vammaan? → Kyllä → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve sairauteen? → Kyllä → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA
- Liittyykö yhtäaikaisen tuen tarve päihteiden käyttöön? → Kyllä → ON ERITYISEN TUEN TARPEESSA

Säännökset on tarkoitettu sovellettaviksi tilanteissa, joissa henkilö ei itse kykene hakemaan tarvitsemaansa apua tai henkilön avun saaminen on vaarassa estyä sen vuoksi, ettei hän kykene riittävässä määrin vastaanottamaan tai antamaan avun saamiseksi tarvittavaa tietoa. Erityisen tuen tarvitseminen ei ole sidottu tiettyyn diagnoosiin tai vammaan vaan määrittelyn piiriin kuuluvat myös ne henkilöt, joiden erityisen tuen tarve perustuu esimerkiksi useampaan sairauteen tai vammaan tai vielä diagnosoimattomaan oireyhtymään, joka vakavasti vaikeuttaa henkilön kykyä toimia. (esim. puutteellinen kielitaito, traumaattiset kokemukset) Määrittelyn piiriin kuuluvat myös henkilöt, joiden keskeinen ongelma on useasta eri syystä johtuva tuen tarve tai ylipäätään tilanne, jossa suuri avun tarve aiheuttaa uupumusta ja vaikeutta päästä tarvittavien palvelujen piiriin. Korkeaan ikään liittyvä tuen tarve ei yksinään ole sosiaalihuoltolaissa tarkoitettu syy erityisen tuen saamiseen.